

Tadeusz Jędrzyak, Warszawa

Marta Kamel, Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu

Turystyka ezoteryczna – zjawisk paranormalnych

Słowa kluczowe: turystyka kulturowa, dziedzictwo kulturowe, turystyka ezoteryczna, geomancja, miejsca mocy, megality, kamienne kręgi

Streszczenie

Artykuł dotyczy turystyki ezoterycznej, która staje się coraz bardziej popularną nową formą turystyki. Trasy ezoterycznych wycieczek obejmują tzw. miejsca mocy – obszary, które emanują specyficzną energią, oddziałującą na człowieka pozytywnie i stymulującą. W artykule zdefiniowano pojęcie ezoteryki oraz turystyki ezoterycznej, scharakteryzowano i wymieniono najciekawsze miejsca mocy i kamienne kręgi występujące na świecie i w Polsce, które stanowią cel turystyki ezoterycznej.

Wstęp

Miejsca mocy zawsze miały magiczną siłę przyciągania i były otoczone szczególną czcią od najdawniejszych czasów. Przebywając w pobliżu tych miejsc człowiek lepiej się czuje, szybciej wypoczywa, poprawia się jego samopoczucie, a ponadto miejsca te wzmacniają i regenerują siły fizyczne i duchowe, a nawet leczone są w nich drobne dolegliwości zdrowotne. Ludzie od zawsze wierzyli, że są na Ziemi miejsca obdarzone niezwykłą energią. W starych księgach hinduizmu, Wedach, wspomniano o miejscach mocy – miejscach koncentracji energii, pochodzącej z Ziemi i Kosmosu – nazywano je *czakramami*. Dzisiaj nawet naukowcy przyznają, że miejsca obdarzone niezwykłą mocą naprawdę istnieją, a radiesteci potwierdzają niezwykłą moc tych miejsc. Badania naukowe obalają pogląd, że Ziemia jest jedynie martwym kawałkiem skały wirującym w kosmicznej przestrzeni. Na całym świecie, a także w Polsce, znajduje się wiele różnego rodzaju miejsc obdarzonych energią. Występują one jako miejsca mocy, budowle megalityczne, miejsca kultu na świętych górach i przy świętych źródłkach czy też miejsca mocy ukryte wśród lasów. Uważa się także, że właśnie w okolicach tych miejsc rozwinęły się największe cywilizacje. To właśnie w tych miejscach mocy budowano pogańskie świątynie, tam również powstawały pierwsze chrześcijańskie kościoły czy ośrodki sakralne, wznoszono na nich zamki i dawne grodziska. Wszystkie te miejsca mocy stanowią nasze wspólne dziedzictwo kulturowe. Wiele obiektów zbudowanych na miejscach mocy zostało wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO. Odwiedzając te miejsca zapoznujemy się nie tylko z ich ciekawą historią ale jednocześnie doznajemy oddziaływania energii na nasz organizm. Obcowanie z miejscami mocy może dostarczyć współczesnym ludziom wspaniałych przeżyć duchowych, można w nich bowiem łatwo osiągnąć wyższe stany świadomości, a nawet wzmocnić swoje siły witalne.

Ezoteryzm i definicja turystyki ezoterycznej

Przymiotnik „ezoteryczny” (gr. *esoterikos*) znaczy „do wewnątrz”, „przeznaczony dla zamkniętego grona” – w przeciwieństwie do „egzoteryczny”, co oznacza „na zewnątrz”, „zrozumiały dla ogółu”. Rzeczownik „ezoteryzm” jest to pojęcie zbiorowe na oznaczenie poglądów, które odbiegają od współczesnego myślenia, kierującego się kryteriami nauk przyrodniczych i zakorzenionych w poglądach oświecenia [Grom 2006, s. 190].

Ezoteryka jest to tzw. wiedza tajemna, czyli przeznaczona tylko dla grona wtajemniczonych, osób wybranych. Ezoteryka propaguje inne postrzeganie otaczającego nas świata, rozwój duchowy i emocjonalny, porusza zagadnienia, których nauka nie jest w stanie wyjaśnić. Treści ezoteryki są spowite atmosferą tajemnicy a odczuwalne są jedynie w sposób pozazmysłowy. Ezoteryka kiedyś była tajna. W jej tajniki byli wtajemniczani tylko wybrani po przejściu odpowiednich szkoleń, procedur i selekcji. Wtajemniczanie odbywało się za pomocą inicjacji. Zgodnie z założeniami ezoteryki, wszystkie zjawiska świata i wszechświata, nawet te najbardziej paranormalne są racjonalne i wytłumaczalne. Nie może bowiem istnieć coś, co się nie mieści w możliwościach tego świata. Mogą co najwyżej istnieć zjawiska, których na razie wytłumaczyć racjonalnie nie potrafimy. W obrębie ezoteryki wszystkie zjawiska są racjonalizowane i nadawane są im pojęcia na miarę aktualnych naukowych możliwości. Ezoteryka nie dzieli świata na materialny i nadprzyrodzony. Wszystko jest tym samym światem, który co najwyżej różnie się manifestuje. Zakłada również, że wszystkiego co istnieje we wszechświecie możemy doświadczyć, jeśli będziemy potrafili. Wiedza ezoteryczna to przede wszystkim świat ducha, delikatnych materii i ich sił oddziałujących na ludzkie życie.

W szerszym znaczeniu ezoteryzm oznacza postawę religijną polegającą na niechęci ujawniania tajemnic wiary lub przeżyć religijnych. Niegdyś w religiach plemiennych była to postawa nieujawniania doktryny plemiennej. Ezoteryzm oznacza zatem coś tajemnego, zakrytego.

Ezoteryzm współczesny, rozwijający się mniej więcej od 1970 r. w USA i Europie, opiera się na przekonaniach typowych, a jednak to, co go wyróżnia i charakteryzuje, to:

- przekonanie, że tworzy system poznania rzeczywistości;
- optymizm poznawczy.

Do istoty ezoteryzmu współczesnego należy również fakt, iż świadomie pomija racjonalne kryteria współczesnego myślenia naukowego i światopoglądowego, opierając się całkowicie na specjalnym, wyższym poznaniu, dostępnym zarówno w przeszłości, jak i dzisiaj, tylko zamkniętemu rzekomo kręgowi osób duchowo uzdolnionych, wrażliwych, oświeconych i wtajemniczonych. Owe wyższe poznanie nazywane bywa często intuicją, świadomością całościową, nową świadomością albo poznaniem pozazmysłowym; ma ono, mówi się, poszerzać zawężone myślenie racjonalne. To poznanie wyższe czerpie się z dawnych, tajemnych przekazów, z przednaukowych wyobrażeń świata i człowieka, z objawień, jakie doznały wybitne media albo z własnej inspiracji, z kontaktów spirytystycznych, z odczytywania i wykładania symboliki gwiazd (astrologia), linii rąk, układania kart i innych [Grom 2006, ss. 190-191].

Turystyka ezoteryczna, zwana także **turystyką geomantyczną**¹ jest jedną z form turystyki alternatywnej, którą można zaliczyć do turystyki kulturowej. Wyprawy do miejsc mocy łączące zwiedzanie ze zdobywaniem wiedzy ezoterycznej oraz zbieraniem doświadczeń duchowych stają się od kilku lat w Europie Zachodniej i USA coraz bardziej modnym, nowym rodzajem turystyki i cieszą się coraz większym zainteresowaniem. Turystyka ezoteryczna bazuje na zainteresowaniu człowieka światem mistycznym. Próbuje ona udzielić odpowiedzi na pytania z zakresu zjawisk nadprzyrodzonych, stanowiąc jednocześnie interesującą sposobność oderwania się od codziennej rzeczywistości. Perspektywa doświadczenia pierwiastka mistycznego i zetknięcie się ze światem tajemnym stanowi istotny czynnik rozwoju turystyki ezoterycznej [Studzeniecki 2002, s. 151].

A. Kowalczyk [2008, s. 49] turystykę ezoteryczną definiuje jako zainteresowanie miejscami związanymi z oddawaniem się praktykom sprzyjającym medytacji i odnowie

¹ Geomantyzm – świadomość charakterystyki miejsca, w którym mieszkamy lub pracujemy. Terminem geomancja określa się sztukę wykorzystywania pozytywnych wpływów sił Ziemi i Kosmosu, wyszukiwania zdrowych terenów pod zabudowę, odpowiedniego urządzania pomieszczeń oraz wiedzę dotyczącą oddziaływania przyrody i różnego rodzaju kształtów, form i symboli na otoczenie.

duchowej. Według osób uprawiających tę formę turystyki takimi miejscami są: megality, świątynie cywilizacji pozaeuropejskich (głównie Majów, Inków i Azteków), ruiny dawnych „miast”, jak również społeczności, w których kulturze dużą rolę odgrywała magia (np. Tybetańczycy, wyznawcy kultu *voodoo* na Haiti).

Turyści zainteresowani tą formą turystyki dążą do poszukiwania duchowości i samopoznania praktyki wierzeń i rytuałów, które są uważane za alternatywne. Chcą nawiązać kontakt i doświadczyć takich praktyk, wiedzy i stylów życia. Turystyka ezoteryczna ma charakter mistyczny i duchowy a także medytacyjny i energetyzujący.

Płaszczyzną rozwoju turystyki ezoterycznej mogą być następujące postawy religijne [Zarys dziejów religii, s. 8]:

- fetysyzm – kult rzeczy, którym z powodu mieszkającego w nich ducha przypisuje się siłę oddziaływania nadprzyrodzonego;
- totemizm – wiara w pochodzenie od określonego gatunku zwierzęcia (totemu), który jest opiekunem i któremu należy oddawać cześć (odgrywał on szczególną rolę u ludów myśliwskich);
- animizm – wiara w istoty duchowe, zwłaszcza w duchy przodków;
- manizm – wiara w duchy i kult zmarłych;
- manaizm – wiara w siłę magiczną, tkwiącą w pewnych miejscach i rzeczach.

Postawa mananistyczna (wywodząca się z religii pierwotnych, głównie Polinezji) jest jednym z determinantów rozwoju turystyki ezoterycznej. Podstawą tej formy turystyki jest walor ezoteryczny, który uważany jest za miejsce szczególne. Centralnym bowiem elementem wierzeń w manaizmie jest wiara w bezosobową moc nadnaturalną, tzw. *mana*, który może przeniknąć żywe lub martwe ciało i wokół którego ogniskują się różne obrzędy. Walor ten może mieć charakter naturalny (np. gład narzutowy) lub antropogeniczny (np. krąg kamienny).

T. Studzieniecki [2002, ss. 152-153] wyróżnia dwie formy turystyki ezoterycznej:

- turystyka ezoteryczna o charakterze mistycznym – to inaczej „czysta” turystyka ezoteryczna, której podmiotami są „wyznawcy” (osoby emocjonalnie związane z odwiedzanym miejscem, wierzące w jego szczególną moc, dla których pobyt w tym miejscu jest jedynym motywem przyjazdu – walory ezoteryczne są często dla nich miejscem świętym);
- turystyka ezoteryczna o charakterze krajoznawczym – to inaczej kulturowa turystyka ezoteryczna, której podmiotami są podróżni – krajoznawcy.
- Jednym z popularniejszych walorów ezoterycznych są **miejsca mocy i kamienne kręgi**.

Miejsca mocy dziedzictwem kulturowym

Na Ziemi znajdują się miejsca, które są kultywowane jako miejsca niezwykle o dziwnych właściwościach, wręcz magiczne. Są to miejsca mocy planety, z której wypływa energia potrzebna do egzystencji nie samej tylko planety, lecz ludzi, którzy się na niej znajdują. Człowiek od zarania dziejów choć nie miał żadnych urządzeń technicznych, potrafił w odpowiedni sposób wyszukiwać takie miejsca oraz potrafił posługiwać się subtelnymi energiami natury. Wykorzystywał w tym celu wnikliwą obserwację przyrody oraz niezwykle rozwiniętą intuicję, dzięki której bezbłędnie odnajdywał, lokalizował i otaczał kultem miejsca o szczególnej koncentracji pozytywnej energii. Przebywanie w miejscach mocy w niezwykle sposób wpływa na organizm człowieka, w tych miejscach mamy ułatwiony kontakt z własną podświadomością i trafniej podejmujemy różnego rodzaju decyzje. Energia płynąca z miejsc mocy powoduje pewną harmonię w umyśle człowieka, poprawia samopoczucie, koncentrację, ułatwia medytację. Miejsca mocy dodają człowiekowi energii, uwalniają w nim ukryte moce

umysłu, a nawet pomagają w poprawie zdrowia. Właśnie takie miejsca przyciągały ludzi, do nich przybywali i chętnie wokół miejsc mocy się osiedlali. To właśnie w tych miejscach budowano pogańskie świątynie, święte kręgi, tam również powstawały pierwsze chrześcijańskie kościoły. Budowane w miejscach mocy wspaniałe świątynie swoim kształtem, wielkością, rodzajem materiału użytego do budowy dopasowanego do charakteru i przepływu energii tam występującej, powodowały dodatkowo intensyfikację jej oddziaływania. Panujący władcy mogli umacniać w tych miejscach swoją polityczną potęgę. Wokół miejsc mocy rozwinęły się najstarsze cywilizacje (np. piramidy w Gizie pod Kairem, Machu Picchu w Peru). Miejsca te nie były przez nich wybierane przypadkowo, obecnie radiesteci potwierdzają ich moc. W miejscach mocy przez setki lub tysiące lat odprawiano rytuały i ceremonie łączące świat materialny ze światem ducha. Dziesiątki lub setki tysięcy ludzi przechodziło w tych miejscach swoją transformację, swoje procesy i to powoduje, że dane miejsce sprzyja takim procesom także dzisiaj. Tak jakby energia pozostała w kamieniach lub w budowlach. Wszystkie miejsca, do których pielgrzymują ludzie, są kombinacją pozytywnych energii Ziemi, jak i ludzi. Nie byłoby świętych miejsc bez ludzi, którzy tam jeżdżą.

W miejscach mocy występują również *wznoszące ciek wodne*, których promieniowanie w przeciwieństwie do innych cieków nie tylko nie szkodzi, ale też rozprawdza i kanalizuje występujące energie przyrody. Radiesteci twierdzą, że „moc” jest tam, gdzie są ciek wznoszące. Ponieważ ciek dążą ku powierzchni ziemi, tworzą źródelka w miejscach mocy. Z geologicznego punktu widzenia wygląda to tak, że pod wpływem ruchów skorupy ziemskiej warstwy wodonośne wypiętrzają się, wznosząc ciek wodny ku górze. Wydobywająca się w tym miejscu pod ciśnieniem z głębi ziemi woda ma szczególne właściwości. Jest naenergetyzowana i namineralizowana, co tłumaczy jej zdrowotne lub, jak mówią niektórzy, cudowne właściwości. W miejscach mocy często biją takie cudowne źródelka. Przykładowo woda z Lourdes pomaga ludziom, bo jest przesycona pozytywnymi energiami. Dlatego też kultem otaczano święte źródelka. Pierwotne słowiańskie sanktuaria były to najczęściej potężne dęby rosnące na wzgórzu, spod korzeni których sączyła się woda [Matela 2006, s. 165].

Również rzeki są czczone jako miejsca mocy – najśłynniejszym przykładem jest indyjski Ganges. Moc rzek uwidacznia się najsilniej w wodospadach i bystrzach, a także w przełomach. Wisła ma co najmniej trzy miejsca, gdzie jej dolina się zacieśnia. Pierwsze jest pod Krakowem – tu są powszechnie znane miejsca mocy: Tyniec i Wawel. Drugi przełom znajduje się w okolicach Sandomierza i Zawichostu, trzeci zaś w Kazimierzu Dolnym. Gdy mowa o przełomach, to ciekawie położone jest Wilno, gdzie rzeka Wilia przebija się kanionem przez morenę. Nad nią stoi strome wzgórze – Góra Giedymina, na której powstał pierwszy gród. Spod góry zaś bije źródło i dopływa mniejsza bystra rzeczka. Wszystko to dzieje się na niewielkim obszarze – a więc mamy tu do czynienia z wielką koncentracją mocy [Józwiak 2008].

Energia miejsc mocy jest najczęściej efektem działania naturalnego systemu energetycznego planety. Na przykład wiele miejsc o pochodzeniu wulkanicznym, włączając w to czynne wulkany, ma działanie transformacyjne. Wiele wielkich miast zbudowano na takich obszarach. Nowy Jork na przykład jest położony w rowie tektonicznym rzeki Hudson. Los Angeles i San Francisco leżą na aktywnych uskokach, gdzie płyty skorupy ziemskiej przesuwały się względem siebie. Na podobnym uskoku są położone Ateny i Stambuł, a mimo zagrożenia trzęsieniami ziemi ludzie wciąż chcą tam mieszkać. Na styku płyt, pocięta rowami, leży Palestyna.

W miejscach mocy koncentruje się pozytywna energia Ziemi i Kosmosu. Ziemia bowiem, tak jak człowiek, ma kanały przepływu energii oraz centra energetyczne zwane

czakramami². Energia, jaka z nich płynie, ma tworzyć kształt wirującego krzyża, czy też czteroramiennego wiatraka, którego ramiona się zwiększają lub zmniejszają w zależności od aktywności czakry. Wiruje ona lewoskrętnie (cokolwiek by to nie znaczyło w przypadku kuli), co mistycy uznają za korzystne dla człowieka. Energia ta powoduje pewną harmonię w umyśle człowieka, poprawia koncentrację, ułatwia medytację, a także osiągnięcie wyższych stanów świadomości. Wśród Hindusów panuje przekonanie, że czakramy ziemskie emitują skumulowaną energię pochodzącą z Ziemi i z Kosmosu. Podobnie jak czakry człowieka są one siłą witalną. Czakramy utrzymują także Ziemię w prawidłowej równowadze i transmitują energię. Przy nich właśnie ludzkie życie rozwija się najlepiej. Znane są linie mocy, zwane także liniami energetycznymi – tzw. *ley lines*³, które przenoszą specjalną energię. Linie te oplatają całą kulę ziemską i stanowią rodzaj niewidzialnego systemu energetycznego naszej planety. Większość miejsc mocy znajduje się na tych liniach lub na ich przecięciu. Uważa się, że wiele miejsc kultu, miast i zabytków na całym świecie zbudowanych zostało na miejscach mocy lub na liniach mocy. Linie mocy łączą wiele świętych starożytnych miejsc. Miejsca mocy spotkać można na całym świecie – od Ameryki przez Europę i Azję, kończąc na słabo zaludnionych wysepkach. Niektóre z tych miejsc są dobrze znane, inne mniej. Wprawdzie naukowcy do końca nie zdefiniowali tego zjawiska, ale coraz częściej przyznają, że są na Ziemi miejsca obdarzone niezwykle silną energią.

W 1974 r. uczeni rosyjscy – N. Gonczarow, W. Makarow i W. Morozow wysunęli hipotezę, że struktura kuli ziemskiej przypomina strukturę kryształu. I tak podobnie jak w kryształach, istnieje na naszej planecie rodzaj symetrycznej sieci z aktywnymi węzłami. Ku zaskoczeniu wszystkich, po nałożeniu siatki regularnych pięciokątów na mapę świata, okazało się, że w wierzchołkach figur bądź ich geometrycznym środku znalazły się miejsca, gdzie zrodziły się najstarsze cywilizacje takie jak Piramidy w Gizie, Wyspa Wielkanocna, centrum kultowe Inków Machu Picchu, Mohendzo Daro, Jerozolima i inne święte miejsca [Poznańska 2009].

Najbardziej uniwersalną skalą do pomiaru mocy promieniowania, jak i określania poziomu bioenergetycznego jest skala Bovisa. Została ona opracowana przez francuskiego fizyka i służy do ilościowego zmierzenia dodatniego lub ujemnego ładunku danej substancji. Skala odnosi się zarówno do organizmów żywych, jak i wartości energetycznych miejsc czy przedmiotów. Zakłada ona, że promieniowanie ogólne organizmu zdrowego człowieka wynosi 6500 jednostek. Wartości poniżej tej granicy są uważane za szkodliwe dla zdrowia (0-6500 przedział ładunków ujemnych), natomiast wartości powyżej 6500 za stymulujące i korzystne (energia dodatnia, życiodajna). Pożądanym minimalnym poziomem energii dla ludzi znajduje się w granicach 6600-8000 jednostek energii Bovisa, jest zatem lekko dodatni. Sama Ziemia generuje energię w przedziale 7000-18000 jednostek. Energię tę nazywa się również biofotonami, niewidocznymi dla ludzkiego oka cząstkami światła. Bez tego dodatniego promieniowania nie byłoby życia na Ziemi.

Dobrym znakiem rozpoznawczym miejsc mocy są wszelkie stare kościoły i cerkwie. Średniowiecznych obiektów kultu nigdy nie sytuowano w sposób dowolny i przypadkowy.

² Czakram (lub czakra) – według wierzeń niektórych religii, ośrodek energetyczny w ciele, czyli miejsce, gdzie ma spotkać się wiele „kanałów energetycznych”. Ośrodek ten ma odbierać, magazynować i promieniować energię o wibracji właściwej dla swojej funkcji, która konieczna jest do życia istot (w szczególności ludzi). Inna definicja czakry, według religii Dalekiego Wschodu, oznacza dosłownie okrąg, koło, bądź wir energetyczny. Czakry mają wpływ na zdrowie psychiczne, mentalne, emocjonalne i duchowe. Rozwijanie czakramów może według owych wierzeń prowadzić do rozwoju wewnętrznego i duchowego. Istnienie czakr i kanałów energetycznych nie zostało potwierdzone naukowo i stanowi składnik wierzeń głównie hinduizmu i buddyzmu. Jako że wiedza o czakramach jest wiedzą ezoteryczną, traktowana jest przez naukowców z należytą dozą sceptycyzmu.

³ Ley lines – większość miejsc mocy znajduje się na tych liniach lub na ich przecięciu. Długość takich linii waha się od kilku (lokalne sieci energetyczne) do kilku tysięcy kilometrów (główne krawędzi sieci), a szerokość od kilku do kilkudziesięciu metrów.

Ich budowniczość zawsze stawiali je w miejscach szczególnych. Budowano je w silnych miejscach mocy na naturalnych wzniesieniach. Przemysłane, wspaniałe formy architektoniczne świątyń dodatkowo powodowały wzmacnianie naturalnego promieniowania, które w sposób szczególny oddziałuje w tych miejscach na człowieka. W całej chrześcijańskiej Europie stosowanie kamieni w architekturze sakralnej było bardzo rozpowszechnione. Zgłębiając tajemnice starych kościołów i kaplic, klasztorów czy też cudownych źródełek zlokalizowanych przy sanktuariach, odkrywamy fascynującą wiedzę. Jeśli przyjrzymy się katedrom gotyckim, dojdziemy do wniosku, że każdy szczegół został w nich precyzyjnie przemysłany. Forma, usytuowanie, proporcje, rzeźby, detale zdobnicze czy wreszcie witraże nie są wyrazem mody tamtej epoki, lecz podporządkowane są jednemu ważnemu celowi – wykorzystaniu oddziaływania pozytywnych energii Ziemi i Kosmosu na pożytek człowieka [Matela, Sakowska 2004, s. 72]. Okazuje się bowiem, że budowniczowie dawnych katedr i kościołów posiadali wgląd w duchową wiedzę przyrody, potrafili wykorzystać różnego rodzaju naturalne, subtelne oddziaływania dla dobra i rozwoju wewnętrznego człowieka. To, co wiedzieli o otaczającym świecie kosmicznych energii budowniczowie, to, co odkryli w zaciszu klasztornych cel mistycy chrześcijańscy, są to wspaniałe osiągnięcia do których z pewnością człowiek XXI w. winien powracać.

Znany naukowiec austriacki Jörg Purner po wnikliwych badaniach ponad 90 starych kościołów i ok. 30 miejsc kultu różnych wyznań stwierdził, że: „zarówno prehistoryczne jak i historyczne miejsca kultu znajdują się zawsze w strefie i specyficznym energetycznym promieniowaniu Ziemi, względnie na skrzyżowaniu tych stref, bądź są usytuowane wzdłuż nich”. Terenem badań dla Purnera były: Włochy, Francja, Irlandia, Austria i Niemcy. Okazało się, że ołtarze, a często i ambony znajdują się w najsilniej promieniujących pozytywną energią rejonach. Budowniczowie tak lokalizowali obiekty sakralne, aby strefy pozytywnego oddziaływania wprowadzały kapłanów oraz wiernych w odpowiedni nastrój sprzyjający modlitwie i pracy duchowej. W tabeli 1 wymieniono kilka słynnych europejskich katedr i podano ich poziom energetyczny dokonany przez L. Matelę i O. Sakowską [2004, ss. 83-125].

Tabela 1. Słynne katedry w Europie budowane na miejscach mocy

Lokalizacja	Nazwa katedry	Poziom energetyczny w jednostkach Bovisa
Chartres, Francja	katedra Najświętszej Marii Panny	150000 jednostek
Bazylea, Szwajcaria	katedra w Bazylei	50000 jednostek
Kolonia, Niemcy	katedra św. Piotra i Najświętszej Marii Panny	60000 jednostek
Fryburg, Niemcy	katedra św. Mikołaja	50000 jednostek
Southwark, Londyn, Wielka Brytania	katedra św. Jerzego	30000 jednostek
Mediolan, Włochy	katedra Narodzin św. Marii	70000 jednostek
Wiedeń, Austria	katedra św. Stefana	36000 jednostek
Hertogenbosch, Holandia	katedra św. Jana	53000 jednostek
Praga, Czechy	katedra św. Wita, Waclawa i Wojciecha	100000 jednostek
Barcelona, Hiszpania	katedra św. Eulalii	48000 jednostek
Lizbona, Portugalia	katedra św. Antoniego	70000 jednostek
Kowno, Litwa	katedra św. Piotra i św. Pawła	30000 jednostek

Źródło: opracowanie własne

Kamienne kręgi – budownictwo megalityczne i ich energia

Megalit⁴ oznacza duży, nieobrobiony lub częściowo obrobiony kamień stanowiący samodzielną budowlę lub element większej budowli z takich kamieni (wykonanej bez użycia zaprawy), o charakterze kultowym, grobowym lub (prawdopodobnie) związany z obserwacjami astronomicznymi. Megality znane są praktycznie na wszystkich kontynentach, choć wszędzie różne przybierały rozmiary i formy. W Europie koncentrują się one głównie w rejonie południowo-zachodnim, zachodnim i północnym, zajmując strefę nadatlantycką i nadbałtycką; z rzadka mamy je w krajach południowych, a liczne są na wyspach śródziemnomorskich na zachód od Malty. Megality odegrały ważną rolę w dziejach Europy, gdzie są jednymi z najstarszych i gdzie rozwijały się przez 3000 lat. Tu ich ramy chronologiczne obejmują prawie całą epokę kamienną i zamykają się mniej więcej w latach 5000-2000 p.n.e. Tylko na wyspach śródziemnomorskich megality rozwijały się dłużej [Krzak 2001, ss. 6-8].

Najdłuższą historię mają megality w Afryce – tam powstawały one zarówno w epoce kamiennej, epoce brązu i żelaza, jak i w czasach nam współczesnych. Zresztą zdecydowana większość badaczy uważa, że to właśnie Afryka była kolebką rozwoju megalityzmu. Krótszą, ale równie bogatą historię mają megality Azji, Polinezji i Oceanii, w rejonach których kolonizujący je Europejczycy zastali kwitnące kultury megalityczne. Należy zaznaczyć, że na całym świecie podstawowe typy struktur megalitycznych wykazują formalną, typologiczną zbieżność i podobieństwo. Najliczniej spotykane formy budowli megalitycznych (megalitów) w Europie to:

- menhir – wysoki blok kamienny, zwykle nieobrobiony, ustawiony pionowo jak słup; niektóre menhiry osiągały duże rozmiary (do 20 m długości i 300 ton wagi). Spotykamy je w Anglii, Bretanii, Skandynawii, a także w Afryce, Azji i Ameryce, gdzie pełniły prawdopodobnie funkcje kultowe;
- alignement – aleja kamienna menhirów ustawionych w równych odstępach w jednym lub kilku równoległych rzędach, które służyły prawdopodobnie celom kultowym lub astronomicznym. Nie były to jednak wyłącznie grobowce, jak sądzą niektórzy, lecz raczej rodzaj „kaplicy”, miejsce inicjacji i kontaktów ze światem przodków [Matela 2008, s. 47];
- dolmen – grobowiec komorowy zbudowany z kilku/kilkunastu pionowo ustawionych kamieni tworzących ściany, nakrytych głazem/głazami stropowymi, przypominający wyglądem stół. Pierwotnie dolmen był przysypywany ziemią. Budowle te są charakterystyczne dla neolitu europejskiego;
- grobowiec galeriowy – odmiana dolmenu, grobowiec o bardzo długiej i wąskiej komorze grobowej;
- grobowiec korytarzowy – odmiana dolmenu, grobowiec komorowy z prowadzącym do komory korytarzem (z reguły korytarz wchodził do komory w środku jednej z dłuższych ścian, najczęściej południowej);
- kromlech – zespół megalityczny złożony z pionowych bloków kamiennych ustawionych w kształcie koła, często wokół grobowca. Kamienne kręgi to szczególne konstrukcje, które tworzył człowiek od zarania dziejów. Kromlechy stawiane były w neolicie oraz w epoce brązu, najczęściej na terenach Bretanii, Anglii i Irlandii – pierwsze kromlechy pojawiły się w drugiej połowie IV tysiąclecia p.n.e. Było to najprawdopodobniej miejsce kultu i zebrań plemiennych. Do najbardziej znanych należy Stonehenge w Wielkiej Brytanii. Kromlechy rozpowszechniły się także w innych regionach Europy, w Afryce, Azji (głównie Indie i Japonia), w obu

⁴ Megalit – wyraz pochodzenia greckiego, *megas* – wielki, *lithos* – kamień.

Amerykach, Australii i na niektórych wyspach Oceanu Spokojnego. W Polsce można je spotkać na Pomorzu m.in. w miejscowości Odry, w dolnym biegu rzeki Wdy;

- kurhan, tumulus – grobowiec w formie kopca, najczęściej kolisty;
- tolos – kamienny grobowiec na planie koła lub zbliżonym do koła, w formie komory zwieńczonej kopułą i prowadzącego do niej korytarza; w neolicie wykonywano wyłącznie tzw. fałszywe lub pozorne kopuły lub sklepienia, budowane w taki sposób, że kamienie każdej wyższej warstwy były lekko wysuwane poza kamienie warstwy niższej, co dawało w efekcie stopniowo zwężające się ku górze sklepienie wspornikowe.

W Europie znajdują się dziś dziesiątki tysięcy megalitów, wśród których tylko grobowców jest ok. 50000. Przy czym, jeśli chodzi o stan pierwotny, liczbę tę należy kilkakrotnie powiększyć, gdyż bardzo wiele z nich zniszczono w XIX i XX w. Na przykład na wyspie Rugii w 1829 r. było 229 grobowców, a w 1929 r. już tylko 38. Włączając grobowce zniszczone i pozostałe struktury megalityczne, pierwotnie mogło być około 400000-500000 wszelkich megalitów [Krzak 2001, s. 10].

Szczególnie menhirom przypisywano niegdyś magiczne działanie, w wielu religiach otaczano je kultem i wykorzystywano do obrzędów inicjacji. Dla dawnych budowniczych liczyła się nie tylko trwałość kamieni, ale również energia, jaką oddziaływały one na człowieka i otoczenie. Kamień jest symbolem mocy i trwałości. Traktowano je jako coś znacznie ważniejszego niż tylko trwały materiał budowlany. Uważano, że kamienie są źródłem energii, która potrafi przeniknąć organizm człowieka oraz stanowi ochronę przed szkodliwym promieniowaniem. Wierzono w ich leczniczą i magiczną moc, a także, że mają pamięć i rejestrują wibrację otoczenia, a nawet – że mają duszę. Kamienie potrafią znakomicie absorbować pozytywne energie Ziemi i Kosmosu, wywierając bardzo silny wpływ na człowieka [Matela, Sakowska 2004, s. 22]. Według prastarej tradycji wewnątrz kręgu to sacrum – tu można się schronić i podjąć mądrą decyzję. To, co znajduje się na zewnątrz, nazwano profanum – tam już nie działa zbawienna moc kręgu. Niektórzy podejrzewają, że za pomocą kręgów starożytni ludy kontaktowały się z innymi światami i innymi wymiarami. Według jednej z hipotez, megality – kamienne kręgi są czymś w rodzaju igieł stosowanych w akupunkturze. Tak jak wbija się igły w punkty akupunkturu na ludzkim ciele, aby pobudzić w nim przepływ energii, tak odpowiednie usytuowanie megalitów służyć by miało do „nakłuwania” odpowiednich punktów na Ziemi w celu pobudzenia energii na danym terenie. Nie bez znaczenia jest też to, że kamienne kręgi budowane były zazwyczaj w miejscach mocy, gdzie występują ciekłe wznoszące, dostarczające energii z głębi Ziemi. Otrzymywaną energię kamienie koncentrują i wzmacniają, a to ma korzystny wpływ na otoczenie.

Budownictwo megalityczne to jedno z najbardziej charakterystycznych cech neolitu europejskiego. Budowle megalityczne pełniły kiedyś wiele funkcji – były świątyniami, obserwatoriami astronomicznymi, kalendarzami kosmologicznymi, miejscami wtajemniczenia w wiedzę duchową i pochówku. Układy kamieni były też mapami nieba. Już w czasach prehistorycznych uważano, że układ kamieni na jakimś obszarze rezonuje energię gwiazd, jeśli przypomina daną konstelację. Być może w ten sposób próbowano ściągnąć do danego kręgu kosmiczne energie emitowane przez konkretne układy gwiazdne. Na przykład układ kamiennych kręgów w Odrach, w Borach Tucholskich, przypomina układ Hiad⁵ z gwiazdozbioru Byka. A według jednej z najbardziej fantastycznie brzmiących hipotez dotyczących dolmenów, były one rodzajem kapsuł do podróży w czasie, które miały jakoby umożliwiać koncentrację energii kosmicznej we wnętrzu kamieni oraz odpowiednie rytuały.

⁵ Hiady – najbliższa ważniejsza gromada gwiazd i jedyna wystarczająco bliska, aby można było stworzyć jej mapę w trzech wymiarach. Hiady są jasnym obiektem w gwiazdozbiorze Byka.

Miejsca mocy i kamienne kręgi celem turystyki ezoterycznej

W turystyce ezoterycznej miejsca mocy i kręgi kamienne cieszą się największym zainteresowaniem turystów. Według radiestetów, generowane przez megalityczne budowle wibracje – szczególnie rodzaj energii, pobudzają nas do przeżyć wewnętrznych. Medytacja w takich miejscach bywa bardzo głęboka i znacząco wpływa na rozwój wewnętrzny istoty ludzkiej. Odgrywa ponadto ważną rolę w osobistym doświadczaniu miejsc mocy. Zagłębiając się w niej, można uzyskać wskazówki i inspiracje. Często w czasie jej trwania zjawiają się symbole potrzebne do uaktywnienia procesów transformacji wewnętrznej. Doświadczenia religijne są tylko jednym z aspektów przebywania w miejscach mocy. Pozytywne promieniowanie sprawia, że człowiek po prostu dobrze się czuje i chętnie do nich powraca. Owe dobre samopoczucie jest jednym z wyróżników tych niezwykłych obszarów. Dzięki temu każdy człowiek jest w stanie rozpoznać takie miejsca. Wystarczy tylko otworzyć się na otaczające nas energie i obserwować, jaka będzie nasza reakcja. Należy wyłączyć myślenie. Po prostu stanąć lub usiąść w danej przestrzeni i rejestrować własne wrażenia. Niektórzy nawet porównują energię kamieni do oddziaływania homeopatycznego, mimo że posiada ono subtelny charakter – działa i leczy [Matela 2008, ss. 33-34].

W kamiennych kręgach mogą się odbywać inicjacje w wiedzę Kosmosu i w ukryte prawa przyrody. Radiesteci rozpoznają subtelne energie kamieni i całych kręgów, stwierdzając, że zostały one umieszczone na przecięciu linii energetycznych. Najsilniejsze strumienie energetyczne wychodzą z węzła znajdującego się pod Wielką Piramidą w Gizie, która dzięki swemu kształtowi i wymiarom działa jak wielki wzmacniacz promieniowania energetycznego. Okazało się, że z Wielkiej Piramidy wychodzi aż 10 linii energetycznych. To właśnie one stanowią ośno systemu energetycznego naszej planety – przenoszą subtelne energie na duże odległości, łącząc ważne miejsca kultu na całej kuli ziemskiej. Dla potwierdzenia tej tezy należy zwrócić uwagę na linię energetyczną wychodzącą z Gizy w kierunku południowo-wschodnim. Strumień energii (a właściwie rzeka, ponieważ jej szerokość osiąga czasami aż dwadzieścia metrów i więcej) przechodzi przez kompleks świątynny w Karnaku w Egipcie. Dalej płynie do Meroe⁶ w Sudanie oraz Kerenyag (lokalna nazwa góry Mount Kenia) w Kenii gdzie znajduje się święta góra plemienia Bantu. Zdążając w kierunku północno-zachodnim dociera do Turcji gdzie znajdują się takie miasta jak Ksantos⁷ i Hierapolis⁸ podążając dalej dociera do zespołu budowli neolitycznych w Bułgarii (Bułgarską Polanę). Swoim zasięgiem obejmuje Grabarkę koło Siemiatycz oraz Tykocin koło Białegostoku podążając dalej do centrum Wikingów w Szwecji – Birke⁹. Inne linie energetyczne wychodzące z Wielkiej Piramidy łączą takie ważne miejsca na świecie (które jednocześnie są jednymi z najbardziej znanych miejsc mocy) jak [Mazur]:

- Wyspa Wielkanocna z jej słynnymi kamiennymi posągami (Chile);
- Płaskowyż Nazca ze słynnymi gigantycznymi rysunkami (Peru);
- miasto Inków Machu Picchu (Peru);
- azteckie miasto bogów Teotihuacan gdzie znajdują się Piramida Słońca i Piramida Księżycy (Meksyk);
- Góra T'ai-szan w Chinach oraz Góra Fuji w Japonii;

⁶ Meroe – ruiny starożytnego miasta. W VI w. p.n.e. Meroe było stolicą niezależnego królestwa Kusz, od VI w. zaczęła się chrystianizacja. Tu na tym terenie powstawały chrześcijańskie państwa, które przetrwały do XII-XV w.

⁷ Ksantos – starożytne miasto Anatolii, stolica Licji, rozbudowana w okresie hellenistyczno-rzymskim. Najstarsze znaleziska archeologiczne w Ksantos datuje się na VIII w. p.n.e.

⁸ Hierapolis – miasto Anatolii, na zboczu góry Cökelez, powyżej wapiennych tarasów Pamukkale. Zostało założone najprawdopodobniej przez króla Pergamonu Eumenesa II na początku II w. p.n.e.

⁹ Birka – średniowieczne miasto, faktoria handlowa Wikingów położona na terenie dzisiejszej Szwecji, na wyspie Birka (*Björkö*) we wschodniej części jeziora Melar. Osada była obwiedziona od strony lądu kamiennym murem.

- Lhasa z Pałacem Potala – centrum buddyźmu lamajskiego (Tybet);
- Mohendžo Daro – kolebka cywilizacji indyjskiej (Pakistan);
- Benares – najważniejsze centrum hinduizmu (Indie);
- Hagar Qim gdzie znajduje się zespół świątyń neolitycznych (Malta);
- Carnac znane ze słynnych budowli megalitycznych i miejsc mocy (Francja);
- Fajstos gdzie znajduje się starożytny pałac minojski i centrum kultowe (Kreta).

Linie energetyczne można porównać z siecią internetową. Sieć ta przenosi subtelne energie a także i informacje na duże odległości, łącząc ważne miejsca kultu na całej kuli ziemskiej. Z kolei z tych miejsc rozchodzą się inne, które tworzą cały zamknięty układ linii energetycznych. Porównanie tych linii do sieci internetowej wcale nie jest bezsensowne, ponieważ naukowcy twierdzą, że dawne cywilizacje nie miały z sobą żadnego kontaktu. Zdaniem L. Mateli¹⁰ to właśnie za pomocą owych linii potomkowie legendarnej cywilizacji atlantydzkiej, korzystając z mocy Wielkiej Piramidy, pobudzali rozwój gatunku ludzkiego na całym świecie. Tą drogą odbywał się bezpośredni przekaz wiedzy i inspiracji twórczej nawet do najodleglejszych rejonów kuli ziemskiej. Wystarczyło, aby ludzie będący na odpowiednim, poziomie rozwoju wewnętrznego osiedlili się w miejscach mocy znajdujących się na liniach energetycznych. Przebywając tam, byli niejako samoistnie inicjowani w wiedzę natury, nagle doznawali olśnień, dokonywali genialnych i wiekopomych odkryć służących dobru ludzkości.

Miejsca mocy możemy także łatwo odnajdywać sami. Jeżeli jakieś miejsce uważamy za piękne i w dodatku panuje w nim niepowtarzalna atmosfera, gdzie czujemy się doskonale i zawsze chcielibyśmy tu wrócić, to z dużym prawdopodobieństwem możemy powiedzieć, że jest to miejsce mocy.

Miejsca mocy i kamienne kręgi w Polsce

W Polsce miejsc mocy jest wiele i łatwo jest je znaleźć, gdyż zwykle znajdują się one w miejscach, które na trwałe zapisały się w naszej historii. Co ciekawe, wszystkie najdawniejsze budowle sakralne w Polsce położone na tzw. Szlaku Piastowskim¹¹ zostały wzniesione w miejscach mocy. Dawni budowniczości kościołów wiedzieli, że nie należy budować tak ważnych obiektów byle gdzie i byle jak. Wszystko to sprawiało, że dawne świątynie przemawiały do duszy człowieka. W Polsce jest ponad 400 takich miejsc, w ponad 100 miejscowościach¹². Miejscem o największej mocy w Polsce jest Wawel (w katedrze od 40000 do 60000 jednostek; w kaplicy św. Gereona 120000 jednostek). Ciekawy jest również fakt, że Wawel połączony jest z lokalnymi liniami energetycznymi, na terenie Krakowa, z innymi miejscami mocy, takimi jak Kopiec Kościuszki czy Kościół Mariacki. Stare Miasto jest praktycznie nimi usiane i gdziekolwiek nie poszlibyśmy możemy mniej lub bardziej odczuć wyjątkową atmosferę oraz napawać się niepowtarzalnym klimatem.

¹⁰ Leszek Matela – najwybitniejszy polski znawca miejsc mocy, autorytet w dziedzinie geomancji i radiestezji, publicysta, badacz zjawisk nieznanych i wykładowca. Od wielu lat zajmuje się zagadnieniami z dziedziny parapsychologii. Jest autorem około 50 książek.

¹¹ Szlak Piastowski – w 2011 roku zawiązała się inicjatywa mająca na celu uporządkowanie obiektów na Szlaku Piastowskim – silniejsze zwrócenie uwagi na jego historyczność, na podkreślenie i zaakcentowanie tych obiektów, które rzeczywiście mają związek z Piastami, które powstały z ich bezpośredniej inicjatywy lub w okresie ich intensywniej działalności na obszarze funkcjonowania państwa Piastów. Stąd też w ramach propozycji przebiegu Szlaku Piastowskiego pojawiły się nowe obiekty – takie, które dotąd nie były objęte omawianą trasą turystyczną. Sam szlak zmienił również swój kształt. Zamiast charakterystycznej ósemki, obecna koncepcja przewiduje dwie trasy: wschód-zachód (od Lubinia do Włocławka) oraz północ-południe (od Łekna do Kalisza), z punktem przecięcia w Gnieźnie. Bez wątplenia trasa taka staje się bardziej spójna, jej związek z Piastami jest zdecydowanie czytelniejszy, a jednocześnie zyskuje ona na atrakcyjności [<http://www.szlakpiastowski.com.pl/>].

¹² Większość tych miejsc została opisana w przewodniku: L. Matela, 2009, *Polska magiczna. Przewodnik po miejscach mocy*, Studio Astropsychologii, Białystok.

Wiele miejsc mocy Polski północno-wschodniej jest mało znanych, choć bez wątpienia zasługuje na upowszechnianie. Polska północno-wschodnia należy do najciekawszych regionów naszego kraju nie tylko w aspekcie przyrodniczym i ekologicznym, ale także kulturowym. To ziemia istniejących obok siebie wspaniałych kościołów, cerkwi, meczetów, bożnic, kapliczek, cudownych źródełek, świętych gajów i pradawnych kurhanów. Taka różnorodność jest unikalna nie tylko na skalę krajową, ale także europejską. Ziemię północno-wschodnie są m.in. dlatego szczególnie i mają tyle miejsc związanych z mocą i kultem, że nigdy nie zasiedlała ich jednolita ludność. W czasach prehistorycznych pojawiali się w tym rejonie przedstawiciele kultur megalitycznych, Celtowie, Prabałtowie, a później przemieszczały się tędy wędrujące na południe grupy Gotów i osiedlały się plemiona Bałtów¹³. U schyłku średniowiecza zamieszkali tu Polacy posługujący się gwarami mazowieckimi, Litwini, potomkowie Jaćwingów, Prusów, Rusini, a później Żydzi, Niemcy, Tatarzy, Szkoci i Holendrzy. W przewodniku po miejscach mocy Podlasia autor L. Matela [2007] ukazał w sposób bardzo interesujący niezwykle miejsca mocy tego regionu, w których koncentrują się pozytywne energie otoczenia.

Poniżej w tabeli 2 wymieniono najbardziej znane miejsca mocy występujące w Polsce oraz poziom energetyczny miejsc zmierzony przez L. Matelę.

Tabela 2. Najbardziej znane miejsca mocy w Polsce

Lokalizacja	Nazwa miejsca	Poziom energetyczny w jednostkach Bovisa
Ostrów Lednicki		100000 jednostek
Ślęza		od 20000 do 60000 jednostek, pierwotne promieniowanie sięgało tu prawie 100000 jednostek
Wrocław	archikatedra św. Jana Chrzciciela na Ostrowie Tumskim	50000 jednostek
Gniezno	katedra Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, sanktuarium św. Wojciecha	50000 jednostek
Sandomierz	bazylika katedralna Narodzenia Najświętszej Maryi Panny	50000 jednostek
Toruń	bazylika katedralna św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty	39000 jednostek
Poznań	bazylika archikatedralna Świętych Apostołów Piotra i Pawła	55000 jednostek
Kamień Pomorski	katedra św. Jana Chrzciciela	50000 jednostek
Gdańsk	bazylika Mariacka Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny	od 40000 do 62000 jednostek
Malbork	Zamek Krzyżacki	73000 jednostek
Święta Woda koło Wasilkowa		wokół źródelka 30000 jednostek
Supraśl		30000 jednostek
Knyszyn		26000 jednostek
Tykocin		30000 jednostek
Łomża i jej okolice		36000 jednostek
Białowieża		w parku od 29000 do 50000 jednostek, w kamiennym kręgu 25000 jednostek
Bielsk Podlaski		32000 jednostek
Drohiczyn	Góra Zamkowa	50000 jednostek
Siemiatycze	kościół Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny	32000 jednostek
Grabarka		50000 jednostek

Źródło: opracowanie własne

¹³ Bałtowie – indoeuropejska grupa ludnościowa, zamieszkująca obszar Europy Środkowej, głównie południowo-wschodnie wybrzeża Morza Bałtyckiego i posługująca się językami bałtyckimi. Dawne plemiona bałtyckie to: Łatgalowie, Zemgalowie, Zelowie, Kurowie, Żmudzini, Bałtowie Naddnieprzańscy, Prusowie, Jaćwingowie, Galindowie.

Inny walor ezoteryczny – kamienne kręgi – w Polsce, o nieco odmiennej konstrukcji, występują wyłącznie na Pomorzu w postaci tzw. grobowców bezkomorowych – długich (niekiedy ponad 100 m) o konstrukcji w kształcie silnie wydłużonego trapezu zbliżonego formą do trójkąta. Grobowce te otoczone były obstawami z wielkich głazów narzutowych, a na terenach gdzie tych kamieni brakowało, zastępowano je drewnem. Jednak niestaranność położenia kamieni może oznaczać, iż nie były używane jako instrumenty astronomiczne. Ułożenie głazów łączyło się raczej z symboliką niż funkcjonalnością. Pierwotnie na aktualnych terenach Polski istniało 28 stanowisk z kręgami kamiennymi. Większość z nich została utracona bezpowrotnie w XIX i XX w. Zniszczono je, a materiał wykorzystano głównie do budowy dróg. Dopiero odpowiednie regulacje prawne powstrzymały dalszą ich dewastację. Do najciekawszych kamiennych kręgów w Polsce należą budowle w Odrach¹⁴ i Węsiorach¹⁵. Od kilku lat w tych miejscowościach miłośnicy kamiennych kręgów odprawiają rytuały oraz obrzędy magiczne, którym często towarzyszą medytacje przy dźwięku bębnów i gongów. Wiele osób twierdzi, że z tych miejsc emanuje spokój, że można się w nich wyciszyć. W kręgach obserwowano także błyski i punkty świetlne, spirale, zjawy, prześwietlanie się klisz fotograficznych. Zjawiska te nasilają się w czasie pełni księżyca oraz przesilen wiosenno-letnich i jesienno-zimowych.

Na rysunku 1 przedstawiono niektóre miejscowości na Pomorzu związane z kamiennymi kręgami.

Rysunek 1. Mapa przedstawiająca miejscowości na Pomorzu związane z kamiennymi kręgami



Źródło: <http://www.naszekaszuby.pl/modules/artykuly/article.php?articed=18> (dostęp z dn.: 11.03.2014)

¹⁴ Największe i najslawniejsze kamienne kręgi w Polsce, a drugie pod tym względem w Europie po sławnej brytyjskiej budowli. Liczą sobie prawie dwa tysiąclecia i są fascynującą pamiątką po pobycie germańskiego ludu Gotów na dzisiejszym pograniczu kociewsko-kaszubskim. Choć megalityczne cmentarzysko w Odrach od lat przyciąga poszukiwaczy czakramu, wyznawców tajemnych kultów i wszelkiego rodzaju maniaków, jego aura wynikająca z tajemniczej historii i urody tego miejsca jest wystarczająco magiczna dla każdego, kto je odwiedzi. W Odrach w środku rzadkiego sosnowego lasu na sporej przestrzeni znajduje się 10 całych kręgów kamiennych i 2 częściowo zachowane. Kręgi liczą od 15 do 33 m średnicy. W każdym kręgu jest od 16 do 29 kamieni wystających z ziemi na 20 do 70 cm. Działanie energii jest tu równie silne jak na Wawelu – podobno może obudzić uśpione zdolności telepatyczne. Według pomiarów L. Mateli moc promieniowania w poszczególnych kręgach wynosi od 50000 do 120000 jednostek Bovisa [Matela 2008, ss. 54-57].

¹⁵ W pobliżu wsi znajdują się kamienne kręgi oraz kurhany pozostawione tu na przełomie II i III w. n.e. przez wędrujące przez te tereny plemiona Gotów. Na cmentarzysku w Węsiorach archeolodzy stwierdzili występowanie dwóch typów rytuału pogrzebowego, do których należą pochówki szkieletowe i ciałopalne. W Węsiorach prócz pięciu lepiej lub gorzej zachowanych kamiennych kręgów, znajduje się 20 kurhanów i ok. 130 późniejszych grobów płaskich, zaznaczonych kamieniami, położonych na stoku zalesionego wzgórza. Najciekawszy z kręgów usytuowany jest na samym wierzycie wzgórza. Właśnie tu podczas przesilenia letniego czy zimowego oraz podczas równonocy jesiennej i wiosennej gromadzą się radiesteci, by badać to niezwykle i pełne tajemnic miejsce. Ich zdaniem cmentarzysko ma niezwykłą moc uzdrawiania. Cmentarzysko jest bardzo dobrze zachowane. Według badań L. Mateli występuje tu promieniowanie od 40000 do 75000 jednostek Bovisa [Matela 2008, ss. 60-62].

W związku z występowaniem na Pomorzu tak dużej liczby kamiennych kręgów został utworzony Szlak Kręgów Kamiennych. Jest to zielony znakowany szlak turystyczny, który został podzielony na trzy części, pierwszy z nich nosi miano odcinka sierakowicko-sulęczyńskiego i zaczyna się w miejscowości Sierakowice położonej na Kaszubach, a kończy nad jeziorem Sumino. Drugi odcinek zaczyna się we wsi Gostomio, a swój bieg kończy na rezerwacie przyrody Krwawe Doły. Natomiast początek trzeciego odcinka rozpoczyna się nad jeziorem Dręczno, a kończy w mieście Czarna Woda. Główną atrakcją trasy są dwa wspomniane wyżej najbardziej znane na Pomorzu stanowiska kręgów kamiennych – w Węsiarach i Odrach. Pierwsze z nich występują w początkowym fragmencie szlaku (odcinek kręgów węsierskich), drugie znajdują się bliżej końca, na odcinku kręgów odrzańskich.

Warto także wspomnieć, że wykaz miejsc mocy w Polsce został sporządzony przez Oddział Wojskowy PTTK w Chełmie w dniu 27.11.2008, który ustanowił także nową odznakę: Ogólnopolska Odznaka Krajoznawcza PTTK „Poznaj Miejsca Mocy w Polsce”. Odznaka ma na celu zapoznanie się z tymi miejscami, poznanie obiektów na nich stojących. Odznakę może zdobywać osoba, która ukończyła 7 lat po zwiedzeniu odpowiedniej ilości miejsc mocy. Odznaka posiada trzy stopnie: brązowy, srebrny i złoty. Z wykazem miejsc mocy w Polsce można zapoznać się pod adresem: http://www.ow_chelm.pttk.pl/index/odznaki/Miejsca%20Mocy%20w%20Polsce.pdf.

Podsumowanie

Ziemia jest źródłem dobroczynnej energii. Wiedzieli o tym nasi prehistoryczni przodkowie. Nie znali praw fizyki ani urządzeń technicznych, a mimo to, dzięki dobrze rozwiniętej intuicji oraz wnikliwej obserwacji przyrody potrafili bezbłędnie zlokalizować miejsca o szczególnej koncentracji stymulujących sił przyrody. Otaczali je kultem i nauczyli się czerpać z nich pozytywną energię, która uzdrowia, uwalnia ukryte moce umysłu, pomaga nawiązać kontakt z wyższym wymiarem rzeczywistości. To właśnie w miejscach mocy odprawiano pradawne obrzędy i budowano świątynie, a potem pierwsze chrześcijańskie kościoły. Znane od tysiącleci punkty energetyczne Ziemi odnajdziemy w każdym zakątku świata – od Ameryki przez Europę po Azję.

Coraz bardziej popularny staje się nowy rodzaj turystyki nazywany turystyką ezoteryczną. Trasy takich ezoterycznych wycieczek obejmują tzw. miejsca mocy – obszary, które emanują specyficzną energią, oddziałującą na człowieka pozytywnie i stymulującą. Podróżowanie do miejsc mocy i kamiennych kręgów to nie tylko poznawanie dziedzictwa kulturowego, czy zwykle zaliczanie zabytków, które zostały wniesione na miejscach mocy. W tych magicznych miejscach poprawiamy kondycję naszego organizmu i wzbogacamy się o nowe doświadczenia duchowe. Na świecie i w Polsce jest wiele takich wyjątkowych miejsc. Może warto wybrać się tam, żeby wzmocnić swoje siły witalne, „naładować się” energią, wyciszyć i poprawić kondycję zdrowotną.

Niniejszy artykuł skupia się jedynie na teoretycznych rozważaniach dotyczących turystyki ezoterycznej. Wyjaśnieniu zjawiska i wskazaniu potencjalnych destynacji tej formy turystyki na świecie oraz w Polsce. Warto jednak poszerzyć owe rozważania o badania empiryczne wśród osób podróżujących do miejsc mocy. Zanalizować jakie motywy kierują turystami podczas podróży do Egiptu, czy na Wyspę Wielkanocną. Czy ich celem jest zobaczenie zabytku (piramid, kamiennych posągów), czy może udają się w to miejsce by doznać pozytywnego wpływu miejsca mocy? Na ile ten ezoteryczny aspekt jest dominującym motywem podróży? A więc czy mamy do czynienia z turystyką ezoteryczną o charakterze mistycznym czy z kulturową turystyką ezoteryczną? Niewątpliwie warto podjąć bardziej zaawansowane badania nad psychologicznymi aspektami uczestnictwa w turystyce ezoterycznej.

Bibliografia

- Adamus M., 2009, *Słowiańskie miejsca mocy...*, dok. elektr.: www.slowianskawiara.info.pl (dostęp z dn.: 12.01.2014)
- Fronczak J. (red.), 2005, *Niezwykłe zakątki Polski*, Wydawca Reader's Digest Przegląd Sp. z o.o., Warszawa
- Grom B., 2006, *Ezoteryzm nowa nadzieja?*, Wyd. WAM, Kraków
- Harpur J., 1995, *Święte miejsca*, Wyd. Świat Książki, Warszawa
- Houghton B., 2009, *Tajemne miejsca. Kamienne kręgi, starożytne grobowce i niezwykle krajobrazy*, Wyd. REBIS, Poznań
- <http://www.szlakpiastowski.com.pl/> (dostęp z dn.: 11.03.2014)
- Jóźwiak W., *Od Syberii po Ganges. Astromagia*, dok. elektr.: www.astromagia.pl/view/page/id/104 (dostęp z dn.: 12.01.2014)
- Jóźwiak W., 2008, *Na duchowej ścieżce*, „Wróżka”, nr 8, dok. elektr.: www.wrozka.com.pl/08_08 (dostęp z dn.: 12.01.2014)
- Keller J., Kotański W., Tyloch W., Kupis B. (red.), 1986, *Zarys dziejów religii*, Wyd. Iskry, Warszawa
- Kowalczyk A., 2008, *Współczesna turystyka kulturowa*, [w:] A. Kowalczyk (red.), *Turystyka kulturowa. Spojrzenie geograficzne*, UW, Warszawa
- Krzak Z., 2001, *Megalithy świata*, Wyd. Ossolineum, Wrocław
- Matela L., 2009, *Polska magiczna. Przewodnik po miejscach mocy*, Studio Astropsychologii, Białystok
- Matela L., 2008, *Jak korzystać z energii miejsc mocy*, Studio Astropsychologii, Białystok
- Matela L., 2007, *Magiczne zakątki. Przewodnik po miejscach mocy Podlasia, Suwalszczyzny, Mazur I ziemi łomżyńskiej*, Studio Astropsychologii, Białystok
- Matela L., 2006, *Tajemnice czakramu wawelskiego i sekrety Krakowa*, Studio Astropsychologii, Białystok
- Matela L., 2005, *Tajemnice Słowian. Poznaj sekrety słowiańskich przodków*, Studio Astropsychologii, Białystok
- Matela L., Sakowska O., 2004, *Sekrety katedr i miejsc mocy. Wiedza tajemna chrześcijańskich mistrzów*, Studio Astropsychologii, Białystok
- Mazur M., *Miejsca mocy*, dok. elektr.: [miejsca mocy – Kultura i sztuka – Film – www.iThink.pl](http://www.iThink.pl) (dostęp z dn.: 10.01.2014)
- Polski Komitet ds. UNESCO, *Lista Światowego Dziedzictwa UNESCO*, www.unesco.pl/kultura/dziedzictwo-kulturowe/swiatowe-dziedzictwo/lista-swiatowego-dziedzictwa/ (dostęp z dn.: 10.01.2014)
- Poznańska K., 2009, *Miejsca mocy czyli czakramy Ziemi*, dok. elektr.: www.bankier.pl/lifestyle/wiadomosc/miejsca-mocy-czyli-czakramy-ziemi-1891344.html (dostęp z dn.: 10.01.2014)
- Spencer J. i A., 2002, *Encyklopedia mistycznych i świętych miejsc*, Wyd. AMBER, Warszawa
- Studzieniecki T., 2002, *Rozwój turystyki ezoterycznej na przykładzie „kamiennych kręgów”*, „Zeszyty Naukowe”, nr 2, WPSTiH, Bydgoszcz
- Westwood J., 1994, *Tajemnice miejsc niezwykłych*, Wydawnictwo Penta, Warszawa

Esoteric tourism – paranormal phenomena tourism

Key words: cultural tourism, cultural heritage, esoteric tourism, geomancy, space power, megaliths, stone circles

Summary:

This article applies the esoteric tourism, which is becoming increasingly popular new form of tourism. Esoteric trips include places of power – areas that emanate certain energy that impact positively on human and stimulating. The article defines the concept of the esoteric and esoteric tourism, characterized and listed the most interesting places of power and stone circles occurring in Poland and abroad, which are esoteric tourism destination.